

ІННОВАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ТА НАПРЯМИ СТРАТЕГІЇ ЙОГО РОЗВИТКУ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ

Ковтун В.А., к. с.-г. н., доцент
ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»
м. Херсон, Україна

Постановка проблеми. Інноваційний розвиток є невід'ємною і активною частиною всіх сфер життєдіяльності суспільства. Його значення для регіонів важко переоцінити: через інновації можна забезпечити конкурентоспроможність продукції як на вітчизняному, так і на світовому ринку, що є вирішальним фактором соціально- економічного розвитку і розв'язання економічних, екологічних, соціальних та інших проблем.

Основні матеріали дослідження. Інноваційний потенціал розглядається як: сукупність ресурсів, необхідних для здійснення інноваційної діяльності; сукупність активів, що використовуються в інноваційній діяльності; можливості підприємства, що визначають обсяги, терміни, кількість і якість його інноваційної діяльності; здатність підприємства проявляти інноваційну активність; міра готовності підприємства до здійснення інноваційної активності; складна динамічна система, що здійснює інноваційну діяльність; характеристика потоку нововведень; складова інтелектуального потенціалу; певна структура його складових; одна з трьох складових інноваційного простору. Він є складною динамічною системою генерування, накопичення і трансформування наукових, управлінських ідей та науково-технічних, маркетингових результатів і інноваційні продукти на основі здійснення безперервного управління аграрним підприємством. Основу інноваційного потенціалу підприємства складають кадрові та матеріально-технічні складові, а також наявність науково-технічної й інтелектуальної власності. Особливо важливою є наявність кадрів, спеціалістів і вчених що забезпечують інноваційний процес новими знаннями, ідеями, винаходами, ноу-хау, новими технологіями [1].

В розвинутих компаніях та бізнес організаціях існують основні напрямки стратегічного управління інноваціями: використання інноваційної стратегії для управління програмою і процесом впровадження інновацій та Stage gate process/Funnel – методи обмежувачих стадій для управління інноваційними проектами; обов'язкова наявність постійного потоку ідей та концепцій на основі прозорості та конкурентності; використання сучасних методів управління проектами; в інноваційному процесі приймає участь вся організація; успіх інноваційного процесу вимагає постійного фокусу на поліпшенні продукту та його концепту. Тільки при комплексному та всеосяжному використанні цієї стратегії можливо розраховувати на позитивний ефект від колективної роботи по впровадженню інноваційного процесу на підприємствах аграрної сфери виробництва [2, с.22].

Послідовна стратегія активізації інноваційної діяльності аграрного підприємства за всіма напрямками функціонування дозволяє одержувати нові технологічні процеси, продукцію або форми організації та управління виробництвом, що забезпечує досягнення і зміцнення конкурентних позицій на ринку та вплив на ринкову ситуацію завдяки реалізації інновацій. При цьому функціонування підприємства у довгостроковій перспективі пов'язано з формуванням стратегії розвитку, орієнтованої на посилення інноваційної активності. Формування означеної стратегії є процес прийняття управлінського рішення щодо змісту функціональних стратегій такого роду та пріоритетності їх фінансування з метою забезпечення конкурентних переваг на ринку. Оцінка інноваційного потенціалу здійснюється в наступній послідовності: аналіз структури інноваційного потенціалу; виявлення ступеня використання внутрішніх інноваційних можливостей підприємства; оцінка рівня інноваційної активності підприємства

Основні напрямки стратегії інноваційного розвитку аграрної сфери є: цільовий ринок, позиція товару, асортимент товару, ціноутворення, реклама, просування товару, стимулювання збуту продукції, маркетингові дослідження. Для цього необхідно здійснити такі заходи: збільшити частку ринку, зробивши ставку на зацікавлених споживачів конкретної продукції; забезпечити привабливість послуг за рахунок збільшення гарантійного терміну експлуатації і надання комплексів послуг; розширити номенклатури послуг і підтримки високої конкурентоспроможності з метою окупації ринкових сегментів, які можуть зайняти конкуренти [3].

Характеристика стратегічних елементів структури інноваційного потенціалу та низький і високий їх рівень:

- організаційна структура – низький (лінійна, лінійно-функціональна) та високий (лінійно-функціональна з елементами програмно-цільових організаційних утворень, матричні структури, творчі команди) рівні;
- технологічна - спеціалізоване виробниче обладнання, яке пов'язане в єдиний потік для масового випуску продукції та при високому - гнучкі автоматизовані виробничі модулі, зв'язані безрейковою гнучкою транспортною системою;
- дослідно-конструкторська - спеціально спроектовані під даний виробничий процес та універсальний тип, наявність резервних площ, можливість зміни компонування лабораторій, відділів;
- організація праці - індивідуальна, поопераційна, регламентована та бригадна з високим рівнем сполучення операцій і професій, вільний вибір часу;
- оплата праці - індивідуальна, відрядна та почасово-преміальна, бригадна з використанням особистого вкладу;
- переміщення персоналу – мінімальна та за ієрархічною градацією згідно з вирішуваними завданнями, створення тимчасових бригад;
- стиль управління - авторитарний, мінімум делегування повноважень, жорсткий контроль за виконанням та делегування повноважень, що забезпечує високий ступінь залучення персоналу до розробки рішень, подання ідей;

- система інформування персоналу - оперативна інформація про виконання планових завдань певним підрозділом та докладне інформування про діяльність підприємства в цілому, його життя, проблеми та завдання у сфері інновацій;

- психологічний клімат - налаштування на вирішення поточних завдань в рамках свого робочого місця та налаштування на пошук рішень як оперативних, так і довгострокових, як у рамках робочого місця, так і поза його межами [3].

Бальна оцінка використання підприємством потенціалу кожного з елементів інноваційного потенціалу здійснюється з використанням такої шкали: 0 балів – зовсім не використовується потенціал елемента; 1 бал – низький рівень використання потенціалу елемента; 2 бали – середній рівень використання потенціалу елемента; 3 бали - високий рівень використання потенціалу елемента.

Заключний етап оцінки інноваційного потенціалу передбачує визначення рівня інноваційної активності підприємства за допомогою узагальнюючого показника: коефіцієнту інноваційної активності підприємства, розрахунок якого здійснюється за наступною формулою:

$$P_{ін.акт.} = \sum (P_i \times W_i)$$

де $P_{ін.акт.}$ – рівень інноваційної активності підприємства; P_i – експертна оцінка використання і-того елемента інноваційного потенціалу, бали; W_i – коефіцієнт вагомості і-того елемента інноваційного потенціалу.

Оцінку рівня інноваційної активності підприємства доцільно здійснювати за наступною шкалою: від 0 до 4,0 – низький рівень, від 4,1 – до 8,0 – середній рівень, від 8,1 до 11,55 – високий рівень [1].

Висновок. Зважаючи на сучасні виклики конкурентного середовища та світової глобалізації для забезпечення розвитку вітчизняних аграрних підприємств нагальним стає впровадження інновацій. Тільки досягнення світового рівня інноваційної активності є для аграрних підприємств його конкурентоспроможністю. Розробка програми інноваційного розвитку і відповідної стратегії є базою формування конкурентних переваг і стійкого фінансового стану вітчизняних аграрних підприємств.

Список літератури

1. Матвієнко А.Б. Практика з впровадження інноваційних процесів в агропромисловому комплексі. URL: infohedera@ukr.net

2. Бурак В.Г., Матвієнко А.Б. Інновації – розвиток та технологічна практика впровадження. МНПК «Інноваційні технології та актуальні питання післязбиральної доробки плодоовочевої продукції як важіль підвищення економічної ефективності» м. Херсон: ВД«Гельветика», 2019. С. 21-24

3. Ковтун В.А. Роль інтелектуальних технологічних рішень для ефективного використання ресурсів сільського господарства. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2019. №1(18). URL: <http://www.easterneurope-ebm.in.ua/18-2019-ukr>